

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

II. Idæa operis cum capitum seu locorum distributione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

scomatibus atq; dicerijs historicum hunc ANNO
 fœtum exagitabant, priusquam in lucem e- 1552.
 deretur. Id verò perquam dolenter tulerunt
 Centuriatores, veriti nimirum, ne princi-
 pes, ciuitates, alijque à conferendis in hoc
 opus subsidijs auerterentur, si mala fide pe-
 cuniam administrari crederent. Itaq; vt suo-
 rum liberalitatem alerent, detergendam cœ-
 fuerunt, quam VVittenbergenses asperse-
 rant, fœdam peculatus maculam, vnaque de-
 lineationem publicè proponendam illius o-
 peris, quod tanto conatu moliebãtur. Emit-
 tunt igitur scriptum quoddam admodum
 breue, in quo paucis explicant institutum
 suum, & modum describunt idipsum exe-
 quendi; adeoque totius operis idæam atque
 dispositionem velut in Synopsi delineatam
 proponunt in hunc modum.

Idæa ope-
 ris Centu-
 riatorum.

Institutum nostrum hoc est, inquit, II.
 quod decreuimus, aspirante Deo, Ideam Ec-
 clesiæ Christi in maximis & grauissimis re-
 bus, quantum quidem omnino fieri potest,
 ex vetustissimis & optimis autoribus, tum
 historicis, tum Patribus, alijsque Scriptori-
 bus comportare. Nam in Eusebij, & in alijs
 plerisque historijs personæ ferè tantum tra-
 ctantur: De doctrina, quæ anima & forma
 ecclesiasticæ historiæ esse debebat, ferè nihil
 inest: de ceremonijs, de controuersiarum
 diremptione, de gubernatione Ecclesiarum,
 & alijs eius generis permultis, aut mutæ
 sunt prorsus, aut valdè mutilæ; ita vt non

In Narrat.
 Centuriat.
 de Eccl.
 Historia,
 A. iij. a. &
 seq.

ANNO
1552.

tantum nos, sed omnes rectè iudicantes, aliquanto neruosiorem, & pleniorẽ Ecclesiæ historiam iamdiu desiderarint. Etsi autem nostra imbecillitas melius nobis cognita sit, quam alijs, tamen cum à multis non imperitis aut indoctis hominibus simus rogati & incitati (præsertim cum ij, qui doctrina, & alijs rebus plurimum potuissent,) labores istos, quia præmia viderentur deesse, omninò detrectabant delineationem quandam potius, quam tractationem experiri voluimus; id quod nemo nobis vitio poterit vertere; Quia igitur singulis prope modum seculis magnæ quædam mutationes rerum acciderunt, visum nobis est res ecclesiæ ita partiri, vt singuli libri singula secula aut centurias, vti vocamus, complecterentur. In ijs porro certos titulos aut capita habemus, quæ eodem ordine & modo in omnibus seculis manent; hoc videlicet pacto:

Loca vel
capita Censuriorum.

1. Vt primum caput propositionem & argumentum libri contineat. Secundum, quod in loco totius orbis terrarum in hoc seculo fuerint Ecclesiæ hospitia; quæ propagationes siue ampliationes siue conuersiones factæ. Sedes enim Ecclesiæ Dei primum delineandæ videntur. Tertium, qualem Ecclesia Dei vel persecutionem vel tranquillitatem habuerit, & à quibus vel male vel bene tractata sit, & quales hostes ac persecutores Deo poenas dederint. Hæc ad externam Ecclesiæ faciem vtcunquẽ cognoscen-

gnoscendam faciunt. Quartum, qualem ANNO
 doctrinam in singulis articulis ea ætas ha- 1552.
 buerit, & in quibus rursus facta sit incli- 4.
 natio. Ea verò nunc ad interiorem Eccle- "
 siæ formam perdiscendam conferunt. Quin- 5.
 tum, quales hæreses & corruptelarum ma- "
 nifesta portenta eo sæculo grassata sint. Nam "
 antithesim veræ doctrinæ, ac furores dia- "
 boli proponunt. Sextum, quales passim 6.
 ceremoniæ in Ecclesia vel in vsu fuerint, "
 vel recens inuentæ atque assumptæ sint. "
 Adhærent enim doctrinæ. Septimum, qua- 7.
 lem gubernationem in ecclesiasticis rebus "
 habuerint personæ ad ministerium desti- "
 natæ; qui gradus extiterint, quæ officia "
 gesserint; qualis fuerit consociatio siue v- "
 niuersalis siue prouincialis, & similia. "
 Hæc enim pars quasi præcedentes aliquot "
 coniungit, & actiones externas Ecclesiæ "
 exponit. Octauum, qualia schismata orta 8.
 sint inter Ecclesiæ Doctores, & quomo- "
 do composita. Nam de religionis contro- "
 uersijs illa nascuntur. Nonum, qualia 9.
 Concilia eo sæculo sint celebrata, ad quæ "
 quidem occasionem hæreses, schismata, ac "
 contentiones præbuerunt; & quomodo sin- "
 gula tractata, quæ denique decreta fanci- "
 ta ibi sint. Hæ sunt præcipua methodi ca- "
 pita. Postea aliquot alia annectuntur, in "
 quibus ea, quæ in superioribus non po- "
 tuere commodè explicari, pertractan- "
 tur. Decimum, quales personæ in 10.

ANNO
1552.

- ecclesia Dei illustres fuerint, quas vocationes
gesserint, quod docuerint, quos neuos habu-
erint, quæ certamina sustinuerint &c. Vnde-
II. cimū, quales personæ hæretici fuerint. Duo-
12. decimum, quales martyres ea ætate facti.
13. Decimum tertium, qualia miracula & prodi-
14. gia eo tempore acciderint. Decimum quar-
tū, quo in statu fuerint res Iudaicæ externæ.
15. Decimum quintum, quales religiones extra
16. Ecclesiam, & quo in statu fuerint. Decimum-
sextum, quales mutationes in politicis Im-
perijs eo tempore factæ sint.

Et in hisce capitibus singulis ordo rerum
gestarum, & annorum annotatio, quantum
fieri potest, obseruatur. In istis Synopsin Ec-
clesiæ cuiusque seculi comprehendere & expli-
cari mediocriter posse iudicamus. Neq; verò
temere eum ordinem arripuimus, sed ipsa
rerum tractatio, & deliberationes plurimæ
eū, Deo nos iuuante, suppeditauerunt. Breui
autem, Deo dante, integram Methodon in
lucem dabimus, ex qua partium omniū har-
moniam ac distributionem candidi lectores
cognoscent. Iam neminem esse credimus vel
tam hebetem, vel etiam tam peruersum, qui
non videat, res longe grauissimas variasque
ad istas metas pertinere, nec satis esse, quali-
stringere leuiter materias, verum aliquanto
solidius inferendas esse. Facile insuper ani-
maduertunt prudentes viri, non sufficere
vnum aut alterum ad res tantas comportan-
das & recte connectendas.

Est

Est autem ipse processus, ut sic dicamus, tractationis in istas quatuor quasi operas distributus. Primum alimus certis stipendiis iam septem studiosos, doctrina ac iudicio mediocri præditos, qui autores sibi propositos euoluunt summa attentione & fide, ac iuxta Methodi metas sollicitè & curiosè singula excerpunt, & quasi anatomiam autorum faciunt, suoq; loco quælibet ascribunt: idque faciunt semper vnum seculum post aliud in manus accipientes. Deinde alimus duos magistros, ætate, doctrina, & rectitudine iudicij præstantes, quibus, quod priores sedulæ ac industriæ apiculæ ex varijs locis ac floribus conuexerunt, traditur, ut rerum cōgestarum dijudicationem faciant, delineent ac disponant, quæ in scriptionem venire debent; ac denique pertractent & connectant narratione historica. Tertio, constituti sunt ex gubernatorum numero quidam inspectores, qui collectoribus materias distribuunt, & ea, quæ sunt delineata examinant, & rerum iudicium atque partium collocationem adiuuant (nihil enim scribitur, nisi prius hac ratione diiudicatum sit) scripta deinde rursus sub limam vocant; ac denique etiam quædam pro necessitate ipsi cōtexunt ac scribunt. Quarto alimus amanuensem, ut vocant, qui sic composita mundius describit. Ultra hosce sunt communes totius operis gubernatores & inspectores optimæ fidei homines quinque, qui consilijs præsent,

1.

“

“

“

2.

“

“

“

“

“

“

“

“

“

3.

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

4.

“

“

“

“

“

5.

“

“

bb 5 & ido-